

2016, October 13-14, 2016, Ostrava, Czech Republic.- P. 305-317. - Available:
www.cssi-morava.cz/new/index.php?id=103

4. Холден К. Економічне прогнозування: вступ / К. Холден, Д.А. Піл, Дж.Л. Томпсон . – К.: Інформтехніка – ЕМЦ, 1996. – 216 с.

УДК 330.4:631.11

П.П. Ковальчук

Науковий керівник: Коляденко Д.Л., к.е.н.

Вінницький національний аграрний університет

**ПАРЕТО-ЕФЕКТИВНІСТЬ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ
ВИРОБНИЦТВІ**

P.P. Kovalchuk

PARETO-EFFECTIVES IN THE AGRICULTURAL PRODUCTION

Виробництво продукції сільського господарства в останні роки для України є одним з основних джерел наповнення бюджету, тому підвищення ефективності цієї галузі є головним чинником у забезпеченні економічної незалежності країни.

В час, коли ситуація в економічному просторі змінюється досить швидко, необхідно враховувати ці зміни, та прагнути перетворити їх на користь. Сільське господарство має суттєву відмінність від інших галузей народного господарства, яка полягає в деяких обмеженнях предметів праці, засобів виробництва, самої праці. Тому саме в цій галузі найдоцільніше використовувати новітні досягнення науки, особливо математичної, яка дасть можливість швидко проводити розрахунки впливу зміни різних факторів на результат.

За класичною політекономією (кінця XIX – початку XX ст.) вчені різних шкіл робили спробу виділити окремі напрями вивчення деяких відмінностей в економіці (наприклад, відомий «парадокс Сміта», який полягав у тому, що блага з високою споживчою вартістю (наприклад, природні ресурси, вода, повітря) можуть мати малу мінову вартість або не мати її зовсім і навпаки (наприклад, дорогоцінні вироби, діаманти)). Були спроби вивчити природні відмінності та особливості в сільськогосподарському виробництві (яскравий приклад – земельна рента, на яку особливо звертали увагу вчені-маржиналісти), адже одна з основних ідей, яка лягала в основу їх вчення була проблема раціонального розподілу обмежених ресурсів, а в аграрному секторі земельні ресурси збільшити не можна жодним чином.

Парето-ефективність у виробництві взагалі означає, що не можна збільшити випуск одного блага (в нашому випадку одиниці продукції) без того, щоб не скоротився випуск будь-якого іншого блага. Для виробництва в сільськогосподарському секторі це набуває більшого значення через те, що в цій галузі народного господарства є надзвичайно суттєве обмеження – головний засіб виробництва (хоча і специфічний) в аграрному секторі є земля, яка обмежена як за площею, так і за якісними показниками, розташуванням,

конфігурацією тощо.

Парето-розподіл передбачає розподіл ресурсів таким чином, щоб виробництво продукції та власне використання ресурсів було оптимальним, а аналіз ефективності у сфері виробництва має два взаємопов'язаних аспекти: внутрігалузева ефективність (використання і розподіл ресурсів всередині галузі) та міжгалузева ефективність (оптимальний розподіл ресурсів між галузями, трансформація структури виробництва).

Оптимальне розміщення ресурсів у галузі між окремими господарствами досягається, коли галузь випускає максимально можливий обсяг продукції і неможливо перерозподілити ресурси так, щоб збільшити випуск і знизити витрати. Це означає, що кожне підприємство працює, застосовуючи технологічно та економічно ефективний способи виробництва, ресурси в галузі використовуються повністю. Технологічна ефективність дозволяє кожному господарству максимізувати обсяг випуску за наявних обмежених ресурсів, а економічна ефективність дозволяє мінімізувати витрати виробництва заданого обсягу випуску.

Обидві ці проблеми кожне підприємство галузі може вирішити керуючись правилом оптимального використання ресурсів. Для конкурентної фірми це правило сформульоване таким чином: фірма досягає оптимального співвідношення ресурсів, яке максимізує прибуток, коли кожен вхідний ресурс використовується до межі, де гранична доходність даного ресурсу стане рівною ціні цього ресурсу. Це правило включає в себе і правило мінімізації витрат на заданий обсяг продукції.

Проте, це твердження потребує уточнення. Раніше в економічній літературі переважала точка зору, що ефективність – це досягнення максимального ефекту за мінімальних витрат ресурсів. В. Г. Андрійчук[2, с. 52] зазначає, що неможливо досягти максимуму ефекту з мінімальними витратами через дію закону спадної дохідності, тому на думку вченого категорію ефективності слід вважати «досягнення максимального ефекту за фіксованих, наперед визначених обсягах ресурсів або ж досягнення заданого результату (ефекту) за мінімальних витрат ресурсів». Такий підхід відповідає вченню концепції ефективного розподілу економічних благ В. Парето: Парето-ефективність – це такий стан виробництва, при якому не можливо збільшити виробництво одного товару, не зменшуючи при цьому випуск іншого [3].

Отже, можна зробити висновок: використання математичних методів в економіці сприяє більш детальному, точному та глибокому вивченню економічних питань та категорій, що сприятиме підвищенню ефективності як всієї країни, так і окремих її галузей, в тому числі агропромислового сектора.

Література:

1. Найко Д.А. Розподіл Парето та інші математичні методи в макроекономічному моделюванні / Д.А. Найко, О.Ф. Шевчук // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: економічні науки. – Вінниця: ВНАУ, 2012. – Вип. 1(56). – Том 3. – С. 103 – 115.

2. Андрійчук В. Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2005. - № 5. – С. 52-63.

3. Чаговець О.В. Застосування методу DEA при дослідженні ефективності діяльності диверсифікованих підприємств / О.В. Чаговець—[Електронний ресурс]—Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/1820/chagovcovzastosuvannyametodudeapridoslidzhenniefektivnostidiyalnostidiversifikovanihpidpriemstv.pdf>

УДК 330.522.4.003.13

О.Л. Коляденко

Науковий керівник: Ушкаленко І.М., к.е.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ В УПРАВЛІННІ ЗАПАСАМИ

O.L. Koliadenko

SYNERGETIC EFFECT IN THE STOCKS MANAGEMENT

Управління в сільськогосподарському підприємстві є важливою складовою організаційного процесу виробництва, реалізації та використання продукції, тому що це сезонні процеси, що вимагають управлінського втручання в ході кожного окремого виду робіт. Виходячи з цього, важливим є як безпосередні форми управління, так і їх окремі елементи.

До окремих виробничих процесів в аграрній галузі можна віднести ті ділянки, де використовуються предмети праці та засоби праці. В галузевому визначенні це, в першу чергу, запаси. В останні десятиріччя управління запасами в сільськогосподарських господарствах набуває важливого значення, адже велика частина їх (насіння, корми, страхові запаси) мають зберігатися більше одного виробничого циклу (більше 1 року). Через це виникає ряд проблем в управлінні запасами. Спроба вирішити поставлені задачі приводить до пошуку нових методів; таким, на нашу думку, є вивчення синергетичного ефекту в управлінні запасами, що і стало завданням нашої роботи.

Синергетичний метод є одним з перспективних напрямів дослідження економічних систем так званої «нелінійної науки», який є можливість використати і в аграрній сфері виробництва. Цей метод використовується в умовах, де необхідні узгодженість, взаємодія частин системи у процесі утворення її структури; для синергетики є важливими нелінійність, нерівноважність, складність явищ, які досліджуються.

На думку О. Г. Підвальної та Н. О. Козяр для досягнення позитивних синергічних ефектів у виробництві необхідна гармонійна система цілей. Але не меншу роль відіграють стратегії і структура виробничого потенціалу [1]. До такого виробничого потенціалу ми відносимо і запаси, якими користується підприємство для виробничої діяльності.

Управління запасами в економічній діяльності господарств аграрного сектору відіграє важливу роль, тому досить детально вивчається науковцями та практиками. Деякі з них вказують на те, що управління запасами полягає у